

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-02-06
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 7360-16

PARTER

Klagande

Nacka kommun
131 81 Nacka

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 21 november 2016 i ärende nummer 567-12680-2015, se bilaga 1

SAKEN

Verksamhetsområde för vattentjänster för avledande av dag- och dräneringsvatten vid Hästhagen

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 525955

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) beslutade den 21 november 2016 med stöd av 6 och 51 §§ lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) att förelägga Nacka kommun (kommunen) att bestämma verksamhetsområde för bostadsområdet Hästhagen samt tillgodose behovet av vattentjänster gällande dag- och dräneringsvatten genom en allmän anläggning. Länsstyrelsen beslutade också att anläggningen ska vara utförd senast tre år efter det att beslutet har vunnit laga kraft. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Kommunen har överklagat beslutet.

YRKANDEN M.M.

Kommunen har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut. Till stöd för sin talan har kommunen anfört bland annat följande.

Det saknas skäl att ordna ett verksamhetsområde för avledande av dag- och dräneringsvatten vid Hästhagen. Kommunen har tidigare inte sett behov av att inrätta verksamhetsområde för dagvatten för hela området i Hästhagen. Det finns nu samstämmighet om att problemet med avrinning av dagvatten är fokuserat till den i målet aktuella fastigheten Erstavik 19:14 (fastigheten) samt nedströms därom liggande ledningsnät.

Med hänsyn härtill avser kommunen att pröva en lösning innebärande att ledningsnätet för vägavvattning nedströms fastigheten genom kommunens försorg förstärks och läggs om så att avrinningen säkerställs. Eftersom en sådan åtgärd kräver kompletterande undersökningar, projektering, upphandling och slutligen byggande kan man räkna med att ett ombyggt ledningsnät med funktion att ta hand om avledningen av dag- och dränvatten från fastigheten kan finnas på plats inom cirka ett år. Med denna åtgärd genomförd ser kommunen ingen anledning att inrätta verksamhetsområde för dag- och dräneringsvatten i Hästhagen.

Området Hästhagen har varit bebyggt i flera decennier och kommunen bedömer att det skulle vara svårt för fastighetsägare, med fastigheter belägna på en högre höjd ovan det i målet aktuella fastigheten, att förstå och acceptera att de plötsligt, efter många år, ska betala en avgift för att avleda naturligt rinnande vatten och dessutom utan förbindelsepunkt. Det är i och för sig inte helt klart om länsstyrelsen menar att det mindre antal fastigheter som är belägna ovan den aktuella fastigheten skulle ingå i ett verksamhetsområde eller om det bara är den aktuella fastigheten som skulle göra det. Kommunens bedömning är att det bara är den aktuella fastigheten som har problem med avledning av mark- och ytvatten och det är möjligen en bedömning som delas av länsstyrelsen. Detta skulle emellertid innebära att länsstyrelsen anser att ett verksamhetsområde ska ordnas för endast en fastighet. Det ifrågasätts att det skulle varit lagstiftarens avsikt.

Det är lämpligt att avtal sluts mellan kommunen och den aktuella fastighetsägaren som reglerar anslutningen till det kommunala vägavvattningssystemet. Dessa åtgärder innefattar emellertid inte några åtgärder inom den aktuella fastigheten. Det föreligger inte något ansvar för kommunen att vidta åtgärder inom fastigheten.

De problem som kan noteras på fastigheten Erstavik 19:14 anser kommunen inte härrör från hela Östra Hästhagen, utan endast från de fastigheter som ligger allra närmast den aktuella fastigheten. Frågan i målet är om problematiken kan lösas lokalt eller i ett större sammanhang. Kommunen förespråkar en mer lokal lösning.

Vad länsstyrelsen anfört om att det finns risk för översvämning och mögelbildning räcker inte för att fastställa att det föreligger hälso- och miljörisker. Man måste kunna konstatera att problematiken finns. Att en risk föreligger räcker inte. Länsstyrelsen kräver en orimligt stor tillsyn från kommunens sida. Förvärvar man en fastighet som ligger lågt topografiskt är det en risk man som fastighetsägare får ta. Kommunen anser inte att anläggningen är motiverad av miljöskäl. Det vatten som infiltrerar på fastigheten och renas på tomten är från det begränsade område som kommunen hänvisat till i sin utredning. Det är ett bristfälligt föreläggande som

länsstyrelsen meddelat då det inte är tillräckligt preciserat vilka fastigheter som ska ingå i verksamhetsområdet.

Framdragning av allmänna dagvattenledningar i området skulle ur ett miljöperspektiv utgöra en större olägenhet, då större mängder förorenat vatten skulle ledas direkt till recipienten. Befintliga öppna dagvattenlösningar gör att vattnet genomgår en naturlig rening och fördröjning i vägdike på väg mot recipienten.

Även om allmänna dagvattenledningar skulle anläggas skulle det inte hjälpa då det inte vore motiverat att lägga ledningarna på lägre nivå än dagens ledningar för vägvattning. Annars skulle sprängning och borrhning vara nödvändigt på flera ställen. Det skulle också innebära att man nådde grundvattennivå med följd att den rubbas i området med hussättningar som konsekvens. Om kommunen skulle anlägga ett dagvattenledningssystem skulle detta ligga på samma nivå som dagens ledningar och då torde inte den aktuella fastigheten bli hjälpt eftersom fastighetsägaren ändå skulle behöva pumpa dräneringspumpa från sin fastighet. Kommunen anser sig inte ha skyldighet att ordna pumpar eller andra särskilda anordningar på den enskilda fastigheten.

Tre år är en alldeles för kort tid för genomförande och kommunen skulle åläggas att ordna ett verksamhetsområde i det aktuella området.

Länsstyrelsen har vidhållit sitt beslut och anfört bland annat följande.

Länsstyrelsen vill förtydliga att det behov av avledning av framförallt dräneringsvatten som uppstår på fastigheten inte enbart härrör från den aktuella fastigheten utan från området i stort. Dag- och dräneringsvatten från omkringliggande fastigheter leds alltså in på den aktuella fastigheten, bland annat via infiltration i de otäta vägdikena. Fastighetsägaren bär därigenom ansvaret för att hantera hela områdets behov av avledning. Det är inte ett rimligt ansvar att lägga på en enskild fastighetsägare.

Kommunen underskattar det avrinningsområde som drabbar fastigheten Erstavik 19:14. Kommunens uppfattning att det rör sig om 8 000 kvadratmeter delas inte av länsstyrelsen. Åtminstone hela den östra delen av Hästhagens avrinning sker mot den aktuella fastigheten. Fastigheten tjänar i dag i praktiken som en del av det kommunala avloppssystemet och fastighetsägaren har vidtagit de åtgärder som rimligen kan krävas.

Området utgörs bland annat av berg och lera och en väldigt liten mängd vatten infiltreras i marken vilket drabbar den aktuella fastigheten särskilt hårt eftersom den ligger lågt i förhållande till vägen. En lösning kring hanteringen av dag- och dräneringsvatten behövs uppenbarligen i ett större sammanhang.

Det finns en risk för översvämning och mögel och därmed föreligger hälso- och miljörisker. Nacka kommun frångår sitt ansvar och låter en enskild fastighet utgöra en del av en anläggning som borde vara allmän. Kommunen som va-ansvarig behöver ta ansvar för avlastning av miljöskäl. Det mesta akuta är hälsoskyddsskäl. Om fastighetsägaren inte vidtog så pass många åtgärder skulle det bli översvämning.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på hur kommunen väljer att lösa sitt ansvar för dagvattentjänster rent tekniskt. Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning att det vore oklokt att inrätta dagvattenledningar i hela området eftersom problem från dagvatten uppenbarligen inte uppstår i övriga delar av området. Kommunens förslag till teknisk lösning skulle kunna bidra till att lösa de problem som uppstår på fastigheten. Avgränsningen av ett verksamhetsområde för dagvatten förutsätter inte att huvudmannen meddelar förbindelsepunkt för varje fastighet i området. Ett område bör avgränsas till de fastigheter som har behov av dagvattentjänster.

Den befintliga avledningen uppströms fastigheten synes därmed vara tillfyllest. Det kommunen däremot bör hantera är de problem som uppstår när områdets ansamlade dräneringsvatten inte kan avledas bort från fastigheten. Ett förslag är därför att kommunen fokuserar sina åtgärder till området nedströms fastigheten. Om

kommunen väljer att avleda det dag- och dränvatten som därmed samlas upp till en ytvattenrecipient, och det skulle behöva genomgå ytterligare rening före utsläpp, ser länsstyrelsen heller inget hinder för att kommunen inrättar en sådan anläggning där kommunen finner det lämpligt.

UTREDNINGEN I MÅLET

Nacka kommun har gett in en promemoria om ytlig avrinning på den aktuella fastigheten. Av promemorian framgår bland annat följande. Ytavrinningen av vatten i östra delen av Hästhagen samlas upp i diken och ledningar i Östervägen vidare mot utlopp i Järlasjön. Inget kartmaterial finns över vägdikena, men de avgränsar all vägvavrinning som kommer från söder om Östervägen. Ledningarna invid den aktuella fastigheten har innerdiametern 300 mm och nedströms smalnas de av till innerdiameter 200 mm. Genom upprättade kartor visas flödesriktningarna för den ytliga avrinningen lokalt. Då vägdiken och ledningar avgränsar avrinningen från söder om Östervägen påverkar det inte fastigheten. Uppskattningsvis gäller det ett cirka 8 000 kvm stort område med sex fastigheter som avrinner mot den lägsta punkten på fastigheten Erstavik 19:14. I korsningen Östervägen-Smedjevägen finns en lokal höjdpunkt på +21,7 meter som avgränsar den ytliga avrinningen vidare österut. Höjdpunkten är dock belägen 0,7 meter lägre än husets marknivå, vilket säkerställer att vatten inte blir stående in mot huslivet.

Länsstyrelsen har gett in en presentation innehållande bland annat en karta över området, en topografisk karta och en karta med flödesriktningar vid skyfall. I presentationen görs också uppskattningen att tillrinningsområdet troligen är avsevärt större än det av kommunen uppskattade 8 000 kvm utifrån beräkningar grundade dels på fastighetsägarens uppgift om ett vattenflöde om 260 liter per minut i hennes brunn, dels på den av SMHI registrerade nederbörden i Stockholm, Djurö (Värmdö), Stormyra och Västerhaninge under några dagar i månadskiftet augusti- september 2017. Utifrån beräkningen uppskattas tillrinningsområdet till mellan 12 480 och 74 880 kvm.

Länsstyrelsen har vidare åberopat de skrivelser som ägaren till den aktuella fastigheten, Åsa Ekberg, har gett in i målet. Av dessa framgår bland annat följande. Det är många fastigheter som sedan länge har drabbats av bristen på dag- och dräneringsvattenledningar och av underdimensionerade ledningar, exempelvis fastigheterna på Smedjevägen 2, Smedjevägen 25, Hästhagsvägen 13 och Östervägen 14. De punktåtgärder som gjordes efter en inventering år 2008 har inte förändrat situationen nämnvärt. Att diken rustades upp minskade inte mängden markvatten som hamnar på den i målet aktuella fastigheten. Bristen på ledningssystem orsakar även andra typer av översvämningar: Ytvatten på gatan rinner vid kraftigt regn in i källarna på husen i området. Detta har hänt henne fyra gånger under de senaste tio åren, då vatten från Harvägen och Jägarvägen forsar in på hennes tomt och in i källaren. En konsekvens av att det inte finns några ledningar att leda bort dag- och dräneringsvatten i är att fastighetsägare tvingas koppla detta vatten på spillvattenledningarna, vilket medför att ledningarna riskerar att översvämmas med följd att avloppsvatten tränger fram i källarna. Den aktuella fastigheten har sammantaget drabbats av uppskattningsvis tretton översvämningar. Det har vidare uppstått fyra akuta situationer, i vilka Åsa Ekberg lyckats förhindra översvämning tack vara att hon var på plats. Hon måste ha ständig uppsikt över brunn och pump och ordna husvakt när hon är borta. Då vattennivåerna har stigit ytterligare har hon blivit tvungen att installera först en, sedan två kompletterande pumpar. Den första nyinköpta pumpen har en kapacitet på 120 liter per minut med beaktande av höjdskillnader och slangens diameter. Den 4 september 2017 kl. 9.45 steg vattnet trots att pumpen gick kontinuerligt. Hon satte då dit sin reservpump som har en kapacitet om 140 liter per minut. Strax före kl. 11 steg vattnet återigen och hon kompletterade med en tredje pump. Detta betyder att det vid tillfället rann 260 liter per minut genom hennes fastighets dränering. Dessa nivåer är ofta återkommande då det har regnat. Vid det beskrivna tillfället hade det inte regnat extremt mycket dagarna före.

Länsstyrelsen har dessutom åberopat fotografier och videoupptagningar från fastigheten och omgivningarna.

DOMSKÄL*Tillämpliga bestämmelser*

I 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (va-lagen) anges följande. Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas och se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

I 51 § samma lag anges att länsstyrelsen utövar tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten enligt 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster. Vidare föreskrivs att länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten.

Utgångspunkter

Det är inte avgörande om de problem som föranleder behov av en allmän anläggning endast visar sig på en fastighet eller över ett större område. Det avgörande är om problemet behöver lösas i ett större sammanhang, det vill säga ett sammanhang som involverar flera fastigheter. Detta är i linje med Statens va-nämnds praxis. Nämnden har vid bedömningen av om avlopp behöver ordnas i ett större sammanhang inkluderat fastigheter som inte hade några konstaterade problem. (se Statens va-nämnds beslut den 26 november 2012, BVa 83, i mål nr Va 19/11). Något fastställt minimum vad gäller antalet fastigheter som ska vara berörda finns inte.

Människors hälsa är det primära skyddsintresset vid tillämpningen av 6 § va-lagen. Det krävs inte att miljö- och hälsovådliga olägenheter har uppkommit för att kommunens skyldigheter enligt bestämmelsen ska aktualiseras. Redan risken för påtagliga sådana olägenheter kan vara tillräckligt för att en utbyggnadsskyldighet

ska föreligga. Hälsokriteriet bedöms med hänsyn till vad modern boendestandard kan anses kräva, framför allt i fråga om spillvattenavlopp men också för övriga vattentjänster (se Jörgen Qviström, Vattentjänstlagen, en handbok, andra upplagan, 2016, s. 44–45). För att miljöskyddsrekvisitet ska anses vara uppfyllt krävs att det kan förväntas att den allmänna va-anläggningen förhindrar eller åtminstone väsentligt motverkar påtagliga olägenheter för miljön (prop. 2005/06:78 s. 45).

I praxis har det godtagits att länsstyrelsen i ett föreläggande om att genom en allmän va-anläggning tillgodose behovet av vattentjänster inom ett visst område överlämnat till kommunen att närmare bestämma hur det ska ske (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 14 februari 2017 i mål M 8109-16).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Utifrån vad som framkommit om de topografiska och geologiska förhållandena i området, om befintliga diken och ledningar och övrig utredning i målet gör mark- och miljödomstolen följande bedömning. Den aktuella fastigheten tar emot stora mängder dag- och dräneringsvatten från uppströms belägna fastigheter och vägar i området. Det rör sig om vatten som når den aktuella fastigheten via marklager under perioder då det förekommit mycket nederbörd, men också vatten som drabbar den aktuella fastigheten vid normal nederbörd genom ytavrinning och infiltration i diken.

Att det är fråga om betydande inflöden framgår bland annat av Åsa Ekbergs uppgifter, av foton och filmer samt av de beräkningar som länsstyrelsen har gjort. Domstolen bedömer att problemen har sådan omfattning att det finns en påtaglig risk för hälsovådliga olägenheter på fastigheten, främst genom vattenskador på byggnader.

De problem som drabbar den aktuella fastigheten måste i betydande grad antas bero på att omgivande områden har bebyggts med hus och att hårdgjorda ytor har anlagts i anslutning till dessa samt att vägar och gator har inrättats för att betjäna de

bebyggda fastigheterna. Utifrån hur de topografiska och geologiska förhållandena ser ut i området kan den slutsatsen dras, att det inflödande vattnet härrör från betydligt fler fastigheter än de som ligger allra närmast den i målet aktuella fastigheten. Med hänsyn härtill bedömer mark- och miljödomstolen att kriteriet i 6 § va-lagen, att det ska finnas behov av att ordna avlopp för dag- och dräneringsvatten i ett större sammanhang, är uppfyllt.

Det sagda innebär att kommunen enligt 6 § va-lagen är skyldig att bestämma ett verksamhetsområde och att se till att behovet av avledning av dag- och dräneringsvatten tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

De tekniska utmaningar som kommunen har pekat på vad gäller bland annat ordnandet av rening och anläggande av ledningar påverkar enligt mark- och miljödomstolen inte kommunens lagfästa skyldighet att bestämma verksamhetsområde och att på lämpligt sätt tillhandahålla behövliga vattentjänster avseende avlopp. Samma sak gäller kommunens invändning att det kan finnas fastighetsägare i det nya verksamhetsområdet som inte anser sig behöva något gemensamt ordnat avlopp för dag- och dräneringsvatten.

Kommunen har också invänt att föreläggande är bristfälligt eftersom det inte är tillräckligt preciserat vilka fastigheter som ska ingå i verksamhetsområdet. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det tydligt framgår av länsstyrelsens föreläggande vilket problem som kommunen enligt föreläggandet är skyldiga att försöka komma tillrätta med genom att inom viss tid bestämma ett verksamhetsområde och inrätta en allmän anläggning. Den omständigheten att länsstyrelsen överlämnat till kommunen att bedöma vilka fastigheter som ska ingå i verksamhetsområdet och hur anläggningen ska utformas innebär enligt mark- och miljödomstolen inte att föreläggandet brister i tydlighetshänseende eller att det är för oprecist.

Slutligen finner mark- och miljödomstolen att den av länsstyrelsen bestämda tiden om tre år, inom vilken den allmänna anläggningen ska vara utförd, är rimlig. En

längre tidfrist bör inte medges med hänsyn till de olägenheter som redan i dag föreligger i området.

Sammanfattningsvis har länsstyrelsen haft fog för att besluta om det överklagade föreläggandet. Överklagandet ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 27 februari 2018.

Björn Räftegård

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Björn Räftegård, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand.

**Länsstyrelsen
Stockholm**

Enheten för miljöskydd
Izabela Tyrka

Beslut

Datum
2016-11-21

1 (10)

Beteckning
567-12680-2015

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2016-12-21
MÅLNR: M 7360-16
AKTBIL: 3

Nacka kommun
info@nacka.se

Elektronisk delgivning

Beslut gällande verksamhetsområde för vattentjänsten för avledande av dag- och dräneringsvatten vid Hästhagen, Nacka kommun

NACKA TINGSRÄTT

Ink 2016 -12- 2 1

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 6 och 51 §§ lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), LAV, att förelägga Nacka kommun att bestämma verksamhetsområde för bostadsområdet Hästhagen samt tillgodose behovet av vattentjänster gällande dag- och dräneringsvatten genom en allmän anläggning. Den allmänna anläggningen ska vara utförd senast 3 år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Akt. 3 M 7360-16
Aktbil. 3

Motivering till beslutet

Det finns ca 130 fastigheter inom Hästhagen. Området är kuperat med inslag av berg med ett tunt jordtäckte och lera vilket försämrar infiltrationsmöjligheterna i området. Detta innebär att möjligheterna att lösa hanteringen av dag- och dräneringsvatten på respektive fastighet är begränsade.

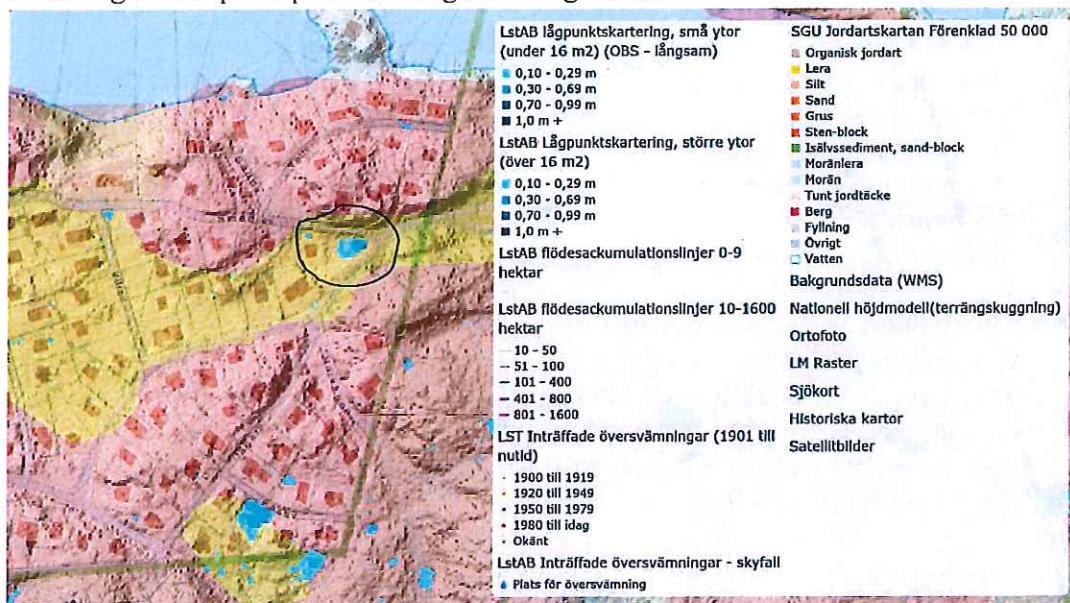

Bild A. Länsstyrelsens webbaserade planeringsunderlag

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

Fastigheten Erstavik 19:14 ligger i en av områdets lågpunkter. Detta innebär att dag-, och framför allt, dräneringsvatten från kringliggande fastigheter avrinner naturligt mot fastigheten och innebär att fastighetsägaren behöver hantera stora mängder vatten i sin anläggning som inte härrör från hennes fastighet. Eftersom de ansamlade mängderna dräneringsvatten inte kan rinna med självfall till kommunens brunn måste vattnet pumpas upp. Vid kraftigare nederbörd räcker kapaciteten i kommunens brunn inte till och fastighetsägaren är tvungen att hantera de vattenmängder som kommunens befintliga anläggningar inte kan ta emot.

Av vad fastighetsägaren redovisat samt av vad Länsstyrelsen kunde konstatera vid sitt tillsynsbesök framgår bl.a. följande. Det finns dubbla, täta dräneringsrör runt huset. Dräneringsvatten leds via separata ledningar till fastighetens dräneringsbrunn. Vatten från stuprör och spygattbrunn leds via egna ledningar till en kassett i gräsmattan. Backventil finns installerad innan dräneringsbrunnen för att förhindra vatten att backa tillbaka upp mot huset. För att hantera de vattenmängder som kommunens dagvattenledning inte kan ta emot använder fastighetsägaren en reservpump för att pumpa vattnet ut på gräsmattan.

Länsstyrelsen bedömer att fastighetsägaren har vidtagit alla rimliga åtgärder för att anpassa sin dag- och dränvattenanläggning till de förhållanden som finns i området. Trots hennes åtgärder kvarstår problemet med översvämningar vid kraftig nederbörd vilket gör hennes situation ohållbar.

Länsstyrelsen bedömer att det krävs en orimligt stor tillsyn av anläggningens funktion. Vid utebliven avledning av överskottsvatten finns risk att vatten tränger in i källaren och orsakar hälsoskadlig mögelbildning.

Kommunen har ett ansvar att, när så är påkallat, se till att behovet av vattentjänster, bland dem dagvatten, får en varaktig och tillfredsställande lösning. Länsstyrelsen bedömer, mot bakgrund av vad som anförts ovan, att det finns skäl att förelägga Nacka kommun att ordna avledning av dag- och dräneringsvatten i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa. Det ankommer därför på Nacka kommun att bestämma verksamhetsområdet för den allmänna dagvattenanläggningen i området Hästhagen.

Länsstyrelsen vill klargöra att Länsstyrelsens föreläggande om verksamhetsområde inte anger vilken teknisk lösning som är lämplig för området. Länsstyrelsen vill dock påpeka att huvudmannen enligt vattentjänstlagen ska samråda med fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge samt att det även kan ligga inom huvudmannens ansvar att svara för de särskilda anordningarna som behövs pga. den valda lösningen.

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

Beskrivning av ärendet

Den 8 april 2015 har Åsa Ekberg ägare till fastigheten Erstavik 19:14 i Nacka kommun begärt att Länsstyrelsen ska utöva tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster att lösa frågan om dagvattenhanteringen i ett större sammanhang. Skälet till begäran är enligt ansökan problem med att dagvattenavrinningen från hennes fastighet, inte går att lösa med egna åtgärder.

Åsa Ekberg uppger att hennes fastighet är dränerad. Dräneringsvattnet leds till en brunn i den lägst belägna delen av tomten och pumpas sedan upp i kommunens vägbrunnsledning eftersom den ligger på en högre nivå. Större delen av hela Hästhagens markvatten passerar hennes fastighet och dräneringen, eftersom fastigheten ligger lägst i området och det inte finns någon kommunal dagvattenhantering. Hon uppger att det är mycket problematiskt att hantera dessa vattenmängder. Om pumpen inte fungerar som den ska backar vattnet tillbaka i dräneringsröret och upp mot fastigheten och tränger in i källaren, vilket sker på någon timme. Det finns en nivåvakt installerad i brunnen och tack vare dess larm kan man göra akututryckningar när något inte fungerar som det ska, förutsatt att man är hemma och hör larmet. För att skydda sig mot elavbrott har en s.k. UPS, en batteribackup installerats. Åsa Ekberg påpekar även att kommunens vägbrunnsledning är underdimensionerad. Vid kraftigt regn blir ledningarna fulla och vattnet från hennes fastighet kommer inte vidare, även om pumpen fungerar som den ska. I dessa lägen måste hon snabbt sätta dit en reservpump och leda vattnet ut på gräsmattan. Åsa Ekberg anser att hon gjort allt som står i hennes makt för att skydda sig mot att vattnet inte kommer in i källaren och konstaterar att situationen är mycket sårbar eftersom pumpen och konstruktionen kräver ständig tillsyn.

Åsa Ekberg har begärt av kommunen att de ska sänka ledningarna i vägen så att vattnet av egen kraft kan rinna undan från hennes fastighet samt att Hästhagen görs till verksamhetsområde för att få en genomgripande lösning på dagvattenhanteringen. Hennes begäran avslogs.

Åsa Ekberg påpekar också att i mitten av 40-talet höjdes vägen avsevärt i samband med att bussen började trafikera området och fastigheten ligger nu någon meter under vägnivån, som i en bassäng.

Ärendets handläggning

Begäran har skickats på remiss till Nacka kommun. En särskild remiss har skickats till Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun.

Miljöenheten inom Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har anfört bl.a. följande.

Nämnden konstaterar att fastigheten ligger i området Hästhagen i Nacka kommun. I området finns bebyggelse som härrör från tidigt 1900-tal och framåt. Nämnden bedömer att marken består av en hel del berg i dagen och jordlagren verkar relativt grunda. Området är inte detaljplanerat, men är att betrakta som samlad bebyggelse. Den aktuella fastigheten är en lågpunkt i området. Fastigheten får ta

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

emot dag- och dräneringsvatten från omgivande fastigheter, då det inte är möjligt att lösa dag- dräneringsvatten lokalt på samtliga fastigheter i området. Nämnden anser att kommun är skyldig att ordna bortledning av dagvatten och dräneringsvatten i ett större sammanhang för området Hästhagen.

Nacka kommun genom VA- och avfallsenheten under Natur och trafیکنämnden har anfört bl.a. följande.

Fastigheten ligger inom verksamhetsområde för vatten och spillvatten. Kommunen har inte ansett att behovet av att ordna vattentjänsten för avledning av dagvatten i ett större sammanhang funnits för området. Kommunen bedömer att det inte föreligger hälso- eller miljömässiga olägenheter eller behov i större sammanhang som motiverar ett ordnande av verksamhetsområde. Kommunen anser att framdraging av allmänna dagvattenledningar ur ett miljöperspektiv kan utgöra en större olägenhet då större mängder förorenat dagvatten kommer att ledas direkt till recipienten. Befintliga öppna dagvattenlösningar gör att vattnet genomgår en naturlig rening i vägdikey på väg mot recipienten. Det råder i stort sett lokalt omhändertagande av dagvatten inom området. Områdets gator och vägar avvattnas idag genom en av kommunens, som allmänplatshållare, iordningställda diken, anlagda trummor och kortare ledningar.

Den aktuella fastigheten ligger ca 2 meter lägre än grannfastigheterna vilket kan medföra att dagvatten från höjderna avrinner motfastigheten.

Dräneringsvatten från fastigheten pumpas mot kommunens dagvattenbrunn DKS 269. Kommunen misstänker att fastighetens stuprör går ner i marken och är kopplade till pumpbrunn inom fastigheten. Även spygattbrunn belägen på utvändigt källartrappa är förmodligen kopplad till samma brunn. Vidare anger kommunen att ledningar från pumpbrunn mot DKS269 inte är tätade för att förhindra bakströmning när väghållarens dagvattenledningar är överbelastade. Kommunen konstaterar att en sammankoppling av dränerings- och stuprörledningar samt spygatt utgör en risk för översvämningar inom fastigheten.

Kommunen anger att vid ett eventuellt införande av verksamhetsområde för dagvatten skulle de nya allmänna dagvattenledningarna ligga i samma nivå som de befintliga ledningarna i området i övrigt. Att anlägga allmänna dagvattenledningar på överdjup i det här området framstår som omotiverat. För att kunna anlägga de allmänna ledningarna på lägre nivå än dagens måste man spränga alternativt borra i berget på flera ställen i området. Ledningar på lägre nivå kan även innebära att man kommer ned på grundvattennivå vilket leder till att markens naturliga grundvattennivå rubbas i området med bl.a. risk för hussättningar som konsekvens. Preliminär bedömning är att även om kommunen anlägger ett dagvattenledningssystem torde inte fastigheten bli hjälpt i sitt aktuella problem. Fastighetsägaren kommer ändå att behöva pumpa dräneringsvatten från fastigheten med tanke på områdets topografi och fastighetens läge i området.

Sammanfattningsvis konstaterar kommunen att fastighetsägaren bör se över sin privata va-anläggning. Om dräneringsvatten är ihopkopplat med stuprörsvadningar samt utvändigt spygattbrunn bör det åtgärdas. Sker avledning

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

av dränvatten via pump ska detta ske via täta ledningar utan risk för bakåtströmning. Kommunen påpekar att det är ett känt faktum att dränvatten i många fall inte kan avledas med självfall till allmänna dagvattenledningar. Den praktiska konsekvensen blir därför att vissa byggnader inte kan förses med källare eller att dränvatten måste pumpas eller avledas till egen anläggning för lokalt omhändertagande av dagvatten.

Åsa Ekberg har bemött kommunens yttrande och anfört bl.a. följande.

Varken vatten från stuprör eller spygattbrunn går till pumpbrunnen utan via egna ledningar till en kassett i gräsmattan. Detta konstaterades även av Nacka kommuns va-ingenjör Svetlana Jouravlova år 2014.

Hon gjorde år 2013 en helt ny dränering med dubbla dräneringsrör runt hela fastigheten samt täta ledningar. Det finns en backventil installerad innan pumpbrunnen för att förhindra vatten från att backa tillbaka upp mot huset när kommunens dagvattenledningar är överbelastade. Konsekvensen av överbelastningen blir att vatten som ska ledas bort från hennes fastighet inte har någonstans att ta vägen utan stannar i ledningarna runt huset, vilka snabbt fylls, och efter endast någon timme tränger vatten in i källaren. Det är stora mängder vatten, enligt hennes uppskattning 1200 liter/timme vid kraftigt regn, som passerar hennes anläggning. Hon har anlitat en konsultfirma för att undersöka vatten- och markförhållanden på fastigheten. Resultatet visar att problemet orsakas av markvatten som rinner till hennes fastighet främst söder- och västerifrån. Hon genomförde den dräneringslösning som rekommenderades efter undersökningen.

Åsa Ekberg påpekar att "vägdagvatten" inte är problemet, utan det markvatten som hittar sina egna vägar under jord.

Detta är även ett miljömässigt problem för henne. Varje gång det regnar måste hon vara beredd på att kommunens dagvattenledning i gatan inte räcker till och att en reservpump måste sättas i hennes pumpbrunn för att pumpa vattnet ut på gräsmattan i stället. Eftersom hon ofta jobbar på annan ort medför det både psykisk påfrestning och oro samt att hon alltid måste arrangera så att någon kan kontrollera att pumpen får undan vattnet och vid behov kan rycka ut och sätta dit reservpumpen för att leda vattnet ut på gräsmattan.

Huset byggde år 1934 s med bygglov som innefattade källare. Runt 1945 höjdes vägen för att bussarna började trafikera Hästhagen och därmed hamnade hennes tomt under vägens nivå. De dagvattenledningar som dragit har lagts i förhållande till vägens nivå och inte med hänsyn till hennes fastighet och de är inte heller dimensionerade för de vattenmängder det handlar om.

Tillsynsbesök

Länsstyrelsen har haft möte med Nacka kommun den 12 maj 2016. Kommunen har åter framhållit att en misstänkt orsak till dagvattenproblemet är att fastighetens dräneringsledningar är sammankopplade med stuprör- och spygattledningar. Kommunen har även åter påpekat behovet av täta ledningar och backventil.

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

Länsstyrelsen lyfte frågan om en annan lösning än dagvattenledningar skulle kunna vara aktuell för området. Frågan skulle diskuteras vidare inom kommunen.

Länsstyrelsen har också besökt fastigheten. Syftet med besöket var att Länsstyrelsen skulle skapa sig en bild av området samt de åtgärder som var utförda på fastigheten.

Länsstyrelsen kunde vid tillsynsbesöket konstatera att området är kuperat och att den aktuella fastigheten ligger i områdets lågpunkt. Vägen där kommunens dagvattenbrunn finns, ligger ca en meter ovanför tomten och fastighetens egen dräneringsbrunn.

Bild B. Vy österut mot Smedjevägen

I fastighetens dräneringsbrunn finns två pumpar, en för att pumpa vatten till kommunens dagvattenbrunn, den andra som en reserv när kapaciteten i kommunens brunn inte räcker till. Länsstyrelsen kunde vid besöket konstatera att trots att det inte regnade denna dag var det relativt stora mängder vatten som passerade fastighetsägarens brunn. Detta tyder på att det är framför allt dräneringsvatten som orsakar problem för Åsa Ekberg.

Bild C. Dräneringsbrunn med tillrinningen från höger och utloppet till vänster, mot gatan.

Åsa Ekberg har kompletterat handlingarna med en ritning och bilder för att illustrera bl.a. att dräneringsvatten och stuprörsavledningar har separata ledningar, bild 1- 5.

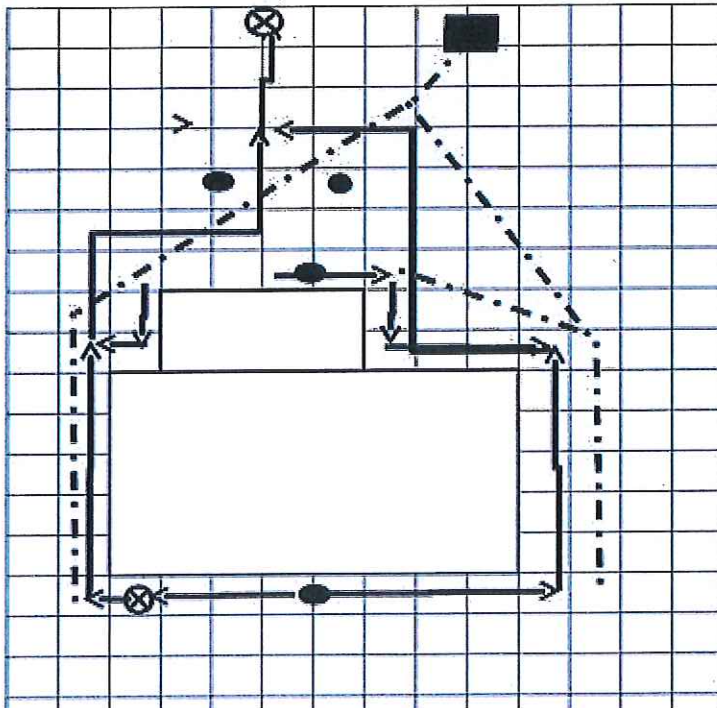

Bild 1. Dräneringsritning

Bild 2. Dräneringsledningarna runt huset samt ner till brunnen

Bild 3. Dubbladräneringsrör runt huset

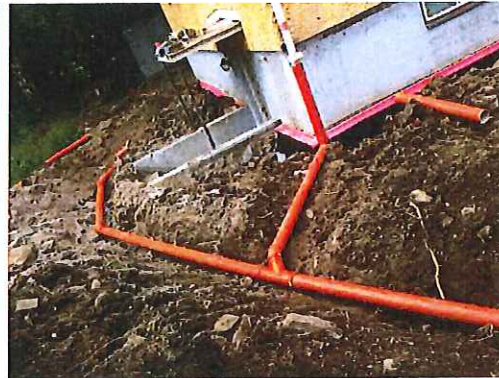
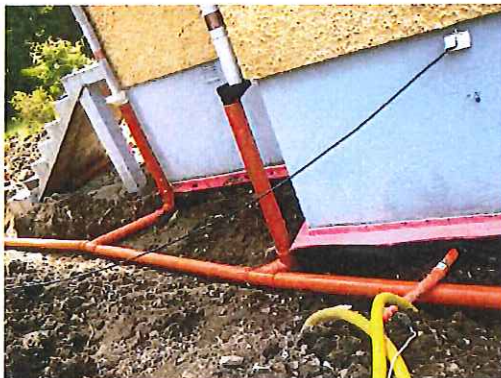

Bild 4. Dagvattenledningarna från stuprören till kassetten i gräsmattan

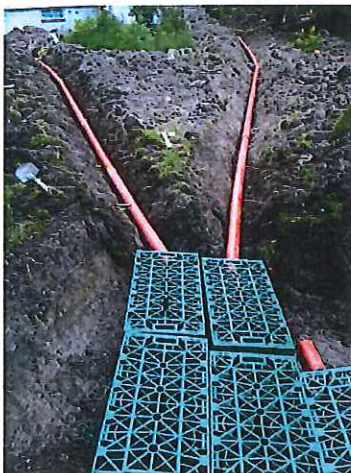

Bild 5. Kassetten i gräsmattan

Av bilderna ovanför framgår att dräneringsledningarna är lagda på lägre nivå än dagvattensystemet vilket tyder på att det är två skilda system.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Av 6 § lagen LAV följer att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas och se till att behovet snarast och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning. Enligt definitionen i 2 § LAV är avlopp bl.a. bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse.

Enligt 51 § LAV utövar länsstyrelsen tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten enligt 6 § LAV att tillgodose behovet av vattentjänster. Av bestämmelsen framgår också att länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten och förena ett sådant föreläggande med vite.

Länsstyrelsen vill även upplysa om att enligt 12 § LAV ska huvudmannen för varje fastighet inom ett verksamhetsområde bestämma en förbindelsepunkt. Huvudmannen ska samråda med fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge inom den tid som är skälig med hänsyn till fastighetsägarens intresse av att kunna planera för sin användning av fastigheten. Av 19 § LAV framgår att huvudmannen ska ordna de pumpar och andra särskilda anordningar som pga. den allmänna va-anläggningens konstruktion eller utförande behövs på en fastighet för att fastighetsägaren ska kunna använda va-anläggningen.

Information

Tvister om den allmänna dagvattenutformning prövas av Mark- och miljödomstolen

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av miljöskyddschef Lena Pettersson med miljöhandläggare Izabela Tyrka Pettersson som föredragande. I den slutliga beredningen har också länsassessor Katarina Svedelius, jurist, deltagit.

Digital kopia:

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun
Åsa Ekberg asa.k.ekberg@gmail.com

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.